

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PLz. ÚS 2/08-4

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna zloženého z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jána Auxta, Petra Brňáka, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Juraja Horvátha, Sergeja Kohuta, Milana Ľalíka, Jána Lubyho, Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika 15. októbra 2008 podľa § 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov vo veci zjednotenia odchylných právnych názorov senátov Ústavného súdu Slovenskej republiky vyslovených v uzneseniach I. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 226/08-6 z 3. júla 2008 a č. k. I. ÚS 227/08-6 z 3. júla 2008 a v stanovisku IV. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky, ku ktorému dospel v súvislosti s predbežným prerokovaním sťažnosti A. G., S., zastúpenej advokátom JUDr. V. K., M., vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 263/08, prijal toto

s t a n o v i s k o :

Ak sťažovateľ namieta sťažnosťou podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, prípadne iného Ústavou Slovenskej republiky chráneného práva hmotného charakteru v nadväznosti, resp. v organickom spojení s porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd po právoplatnom skončení napadnutého súdneho konania, **tak pri predbežnom prerokovaní takejto sraznosti ako dôvod jej odmietnutia ako celku možno uplatniť ustálený právný názor Ústavného súdu Slovenskej republiky**, podľa ktorého Ústavný súd Slovenskej republiky poskytuje ochranu základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právu na prejednanie zalezitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd len vtedy, ak bola sraznosť pred Ústavným súdom Slovenskej republiky uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu oznaceneneho práva ešte mohlo dochadzat alebo porušenie v tom čase ešte mohlo trvat (m. m. I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 204/03, IV. ÚS 102/05).

O d  o v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (dalej len „ústavný súd“) bolo v priebehu júna 2008 dorucenych viacero sraznosti fyzických osôb zastupenych advokátom JUDr. V. K., M., ktorými srazovatelia namietali porušenie svojich základných práv srazovateľov podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (dalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (dalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (dalej len „okresný súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. D 370/91, Dnot 223/94 a sp. zn. D 1295/2001, Dnot 252/2001.

Jednotliví srazovatelia boli účastníkmi oznacenych konaní, pričom vo všetkých dotknutých prípadoch sami srazovatelia v sraznostiach uviedli, že nimi namietané konanie už bolo právoplatne skonceny uznesením okresného súdu z 26. marca 2008, ktoré nadobudlo pravoplatnosť 29. apríla 2008, t. j. pred dorucenym sraznosti ústavnému súdu.

Z obsahu všetkých dotknutých sraznosti zhodne vyplýva, že jednotliví srazovatelia namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy v priamej príčinnej súvislosti s porušením základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6

ods. 1 dohovoru argumentujúc tvrdením, že v dôsledku porušenia týchto práv (t. j. v dôsledku skutočnosti, že okresný súd nerozhodol o ich nároku v primeranej lehote) „nemohli užívať majetok, ktorý bol predmetom dedičstva“.

II.

Z prehľadu rozhodovacej činnosti jednotlivých senátov vyplýva, že I. senát už v dotknutých veciach rozhodol uzneseniami č. k. I. ÚS 226/08-6 z 3. júla 2008 a č. k. I. ÚS 227/08-6 z 3. júla 2008 tak, že sťažnosti sťažovateľiek A. G. a V. G. pri predbežnom prerokovaní odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Z odôvodnenia označených uznesení I. senátu možno vyvodiť, že obe sťažnosti boli odmietnuté na základe uplatnenia ustálenej judikatúry ústavného súdu, podľa ktorej ústavný súd poskytuje ochranu základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj právu na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) len vtedy, ak bola sťažnosť pred ústavným súdom uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného práva ešte mohlo dochádzať alebo porušenie v tom čase ešte mohlo trvať (m. m. I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 204/03, IV. ÚS 102/05). Ak v čase, keď sťažnosť bola ústavnému súdu doručená, už nemôže dochádzať k porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (napr. II. ÚS 55/02, m. m. tiež I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 204/03, IV. ÚS 102/05 atď.).

Citovanú judikatúru (právny názor) uplatnil I. senát nielen vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale aj vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, keď sa vo vzťahu k tomuto základnému právu obmedzil len na konštatovanie, že „... porušenie týchto práv (t. j. základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru; pozn.) malo spôsobiť zásah aj do jej základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy“.

Nad rámec uvedeného možno ešte pripomenúť, že pri postupe, ktorý uplatnil I. senát, by odmietnutie časti sťažností, ktorou sťažovateľky namietali porušenie ich základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, bolo možné argumentačne oprieť aj o uplatnenie stabilizovaného právneho názoru ústavného súdu, podľa ktorého všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 ústavy, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprosesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. O prípadnom porušení základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy by bolo teda možné uvažovať len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprosesných princíпов vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. v spojení s ich porušením (napr. II. ÚS 78/05, alebo IV. ÚS 326/07).

III.

IV. senát na neverejnom zasadnutí 27. augusta 2008 predbežne prerokoval obsahovo takmer identické sťažnosti sťažovateľiek A. G. (sp. zn. IV. ÚS 263/08), B. A. (sp. zn. Rvp 14558/08) a M. T. (sp. zn. Rvp 14547/08) a dospel k odchylnému právnenmu názoru ako I. senát.

Podľa tohto právneho názoru IV. senátu:

„1. Ak sťažovateľ namieta sťažnosťou podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, prípadne iného Ústavou Slovenskej republiky chráneného práva hmotného charakteru v nadväznosti, resp. v organickom spojení s porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd po právoplatnom skončení napadnutého súdneho konania, **tak pri predbežnom prerokovaní takejto sťažnosti ako dôvod jej odmietnutia nemožno uplatniť ustálený právny názor Ústavného súdu Slovenskej republiky**, podľa ktorého Ústavný súd Slovenskej republiky poskytuje ochranu základnému právu na

prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd len vtedy, ak bola sťažnosť pred Ústavným súdom Slovenskej republiky uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného práva ešte mohlo dochádzať alebo porušenie v tom čase ešte mohlo trvať (m. m. I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 204/03, IV. ÚS 102/05).

2. V súlade s právnym názorom vyjadreným v bode 1 treba sťažnosť sťažovateľiek prijať na ďalšie konanie.“

Uvedený právny názor IV. senátu je založený na nasledovných argumentoch:

1. Citovaný ustálený právny názor ústavného súdu (m. m. I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 204/03, IV. ÚS 102/05), ktorý uplatnil I. senát v uzneseniach č. k. I. ÚS 226/08-6 z 3. júla 2008 a č. k. I. ÚS 227/08-6 z 3. júla 2008, vychádza a je organicky spätý s iným ustáleným právnym názorom ústavného súdu, podľa ktorého podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je odstránenie právnej neistoty (m. m. III. ÚS 61/98), ktorý sa ale môže uplatniť len vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ho nemožno mechanicky uplatniť aj vo vzťahu k iným ústavou chráneným právam, zvlášť právam hmotného charakteru, ktorých porušenie sťažovateľ svojou sťažnosťou namieta.

2. Obsahom základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy sú predovšetkým oprávnenia vlastníka oprávnený predmet svojho vlastníctva v medziach zákona držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním (§ 123 Občianskeho zákonníka), pričom tieto oprávnenia vlastníka spravidla nemôže pokojne uplatňovať v priebehu súdneho konania, ktorého účelom je určiť oprávneného vlastníka.

Uvedený záver sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na konanie v dedičských veciach, ktorých účelom je určiť oprávneného dediča, a to bez ohľadu nato, že podľa § 175r Občianskeho súdneho poriadku môžu dedičia s privolením súdu veci patriace do dedičstva

počas dedičského konania predat' alebo urobiť iné opatrenia presahujúce rámec obvyklého hospodárenia. Z uvedeného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku totiž vyplýva, že nakladanie s vecami patriacimi do dedičstva je pred právoplatným skončením dedičského konania viazané na privolenie súdu, t. j. je obmedzené, čo neumožňuje ani ich pokojné držanie, užívanie, požívanie ich plodov a úžitkov, pričom stav právnej neistoty vo vzťahu k veciam patriacim do dedičstva trvá až do právoplatného skončenia dedičského konania, t. j. určenia okruhu oprávnených dedičov.

3. Z logickej vnútornej väzby medzi základným právom podľa čl. 20 ods. 1 ústavy na jednej strane a základným právom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru na druhej strane vyplýva, že ak v dôsledku nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti príslušného súdu trvá dotknuté súdne konanie neprimerane dlho, tak je odôvodnený záver, že takýmto postupom súdu došlo (dochádza) nielen k porušeniu práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale aj jeho práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, pričom oprávnenému vlastníčkovi v dôsledku takéhoto postupu súdu spravidla vznikne nielen nemateriálna, ale aj materiálna ujma.

4. Za týchto okolností je ústavný súd povinný prijať takúto sťažnosť na ďalšie konanie, ak bola podaná v lehote podľa § 53 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a neexistujú iné dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, a v konaní vo veci samej posúdiť, či k namietanému porušeniu označených práv (ne)došlo.

IV.

Vzhľadom na skutočnosť, že IV. senát v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou dospel k právnemu názoru, ktorý je odchylný od právneho názoru I. senátu už vyjadreného v uzneseniach č. k. I. ÚS 226/08-6 z 3. júla 2008 a č. k. I. ÚS 227/08-6 z 3. júla

2008, bol v súlade s § 6 zákona o ústavnom súde povinný pred rozhodnutím predložiť plénu ústavného súdu návrh na zjednotenie odchylných právnych názorov.

IV. senát navrhol, aby plénum ústavného súdu prijalo nasledovné stanovisko k zjednoteniu odchylných právnych názorov senátov:

Alternatíva I.:

„Ak sťažovateľ namieta sťažnosťou podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, prípadne iného Ústavou Slovenskej republiky chráneného práva hmotného charakteru v nadväznosti, resp. v organickom spojení s porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd po právoplatnom skončení napadnutého súdneho konania, **tak pri predbežnom prerokovaní takejto sťažnosti ako dôvod jej odmietnutia nemožno uplatniť ustálený právny názor Ústavného súdu Slovenskej republiky**, podľa ktorého Ústavný súd Slovenskej republiky poskytuje ochranu základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd len vtedy, ak bola sťažnosť pred Ústavným súdom Slovenskej republiky uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného práva ešte mohlo dochádzať alebo porušenie v tom čase ešte mohlo trvať (m. m. I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 204/03, IV. ÚS 102/05).“

Zároveň IV. senát pre prípad, že plénum ústavného súdu nevysloví súhlas s jeho právnym názorom vyjadreným v alternatíve I, navrhol v záujme ďalšieho postupu IV. senátu pri rozhodovaní vo veciach vedených pod sp. zn. IV. ÚS 263/08, sp. zn. Rvp 14558/08 a sp. zn. Rvp 14547/08 prijať nasledovné stanovisko k zjednoteniu odchylných právnych názorov senátov:

Alternatíva II.:

„Ak sťažovateľ namieta sťažnosťou podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, prípadne iného Ústavou Slovenskej republiky chráneného práva hmotného charakteru v nadväznosti, resp. v organickom spojení s porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd po právoplatnom skončení napadnutého súdneho konania, **tak pri predbežnom prerokovaní takejto sťažnosti ako dôvod jej odmietnutia ako celku možno uplatniť ustálený právny názor Ústavného súdu Slovenskej republiky**, podľa ktorého Ústavný súd Slovenskej republiky poskytuje ochranu základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd len vtedy, ak bola sťažnosť pred Ústavným súdom Slovenskej republiky uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného práva ešte mohlo dochádzať alebo porušenie v tom čase ešte mohlo trvať (m. m. I.ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 204/03, IV. ÚS 102/05).“

Poznámka:

Stanovisko uvedené v alternatíve II vychádza z právneho názoru I. senátu uplatneného v uzneseniach č. k. I. ÚS 226/08-6 z 3. júla 2008 a č. k. I. ÚS 227/08-6 z 3. júla 2008.

V.

Plénum ústavného súdu preskúmalo právne názory I. a IV. senátu ústavného súdu v označených veciach, pričom sa nestotožnilo s argumentmi IV. senátu vyjadrenými v časti II. odôvodnenia tohto uznesenia. Následne plénum ústavného súdu rozhodlo väčšinou hlasov o prijatí stanoviska uvedeného vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Senáty ústavného súdu budú v zmysle § 6 poslednej vety zákona o ústavnom súde pri rozhodovaní v ďalších obdobných veciach viazané stanoviskom pléna ústavného súdu vyjadrenom vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. októbra 2008